

ԳԻՏԱԺՈՂՈՎ ՄԵՎԱՆԻ ՎԱԶԳԵՆՅԱՆ ՆՈԳԵՎՈՐ ԴՊՐԱՆՈՑՈՒՄ

Սևանի Վազգենյան Հոգևոր Դպրանոցի տեսչության, հանձին տեսուչ Տ. Գարեգին արեղա Հարությունյանի, և կրթօջախի հոգեբանության դասախոս Կամո Վարդանյանի նախաձեռնությամբ, սույն թվականի նոյեմբերի 16-ին դպրանոցում «Անձի հոգևոր խորհուրդը և հոգեբանական էությունը» թեմայով կազմակերպվել էր աստվածաբանական-հոգեբանական գիտաժողով՝ նվիրված զույգ բնագավառների արդիական մի շարք հարցերի: Գիտաժողովին զեկուցումներով իրենց մասնակցությունը բերեցին Վազգենյան Հոգևոր Դպրանոցի, Գևորգյան Հոգևոր Ճեմարանի, ԵՊՀ-ի, Մաշտոցի անվան համալսարանի, Խ. Աբովյանի անվան մանկավարժական համալսարանի, Վ. Բոյունովի անվան օտար լեզուների ինստիտուտի 10 ուսանողներ:

Այս սեմինարը դպրանոցի աշխարհիկ ուսումնական հաստատությունների հետ առաջին համարելով ձեռնարկն էր, որ նպատակ ուներ համամասն խնդիրների նկատմամբ տարբեր տեսանկյուններից իրենց դիրքորոշումներն ունեցող երիտասարդներին շփվելու և կարծիքներ փոխանակելու առիթ ընձեռել, որով և հնարավորություն էր ստեղծված առեցակից մի շարք խնդիրներ դիտել ապագա աշխարհական գիտնականի ու հոգևոր սպասավորի աչքերով միաժամանակ, ինչպես նաև զեկուցումների ընթացքում ծագող հարցերի պարասխառները ստանալ զեկուցողներից և ներկա փորձառու հոգևորականներից ու հոգեբաններից:

Աստվածաբանական-հոգեբանական գիտական նստաշրջանը, որ նվիրված էր Հայաստանի քրիստոնեացման և Սուրբ Էջմիածնի Մայր Տաճարի օծման հոբելյաններին, բացվեց միասնական աղոթքով, որից հետո դպրանոցի «Լուսավորիչ» երգչախումբը հանդես եկավ հոգևոր երգերի կատարմամբ: Բացման խոսքում տեսուչ Հայր Սուրբեն ասաց.

«Միջին ուսանողներ և հարգելի հյուրեր,

Ողջունում եմք ձեզ Սևանի Վազգենյան Հոգևոր մեր այս Դպրանոցի հարկից ներս և ի սրտե բարի գալուստ մաղթում բոլորիդ:

Մեծ ուրախություն է մեր դպրանոցի ուսանողության և ղեկավարներին համար այսօր, այս չափազանց հետաքրքրական գիտական նստաշրջանի առթիվ հյուրընկալելու ձեզ Սևանա վանքի այս կրթօջախում: Մեր ուրախությունը կրկնապարկվում է այն հանգամանքով, որ առաջին անգամ լինելով Վազգենյան Հոգևոր Դպրանոցում տեղի է ունենում հոգևոր և աշխարհիկ բուհերից ժամանած ուսանողների միացյալ գիտաժողով, որն անդրադարձնալու է մարդու հոգևոր խորհրդին և հոգեկան էությանը:

Սա խկապես մեծ իրադարձություն է մեզ համար, քանի որ ապագա հոգեբաններ և հոգևորականներն ահա այսպես միասնաբար պետք է դիտարկեն և լուսաբանեն մարդ արարածին առեջվոր զանազան հիմնախնդիրներ:

Այսօր, առավել քան երբեք, մեր Հայրենիքում և առհասարակ ողջ աշխարհում ցանկացած անհատի համար անհրաժեշտ է զբնել, հասկանալ և ըմբռնել մարդու բուն կոչումն այս կյանքում: Թերևս երբևէ չի եղել նման դարաշրջան, որ այսքան

մեծ թվով տարադասակ ուղղություններ և այսչափ իրարից տարբերվող ու նույնիսկ իրար հակասող գաղափարախոսություններ միևնույն ժամանակ մի երկրում տարածված լինելն: Եթե մեկ հպանցիկ հայացք ներենք այսօրվա հասարակությանը, ապա պետք է տեսնենք, որ գնալով ևսահանջում է ընդհանրականության ըմբռնումը. ոմանք հերևում են տարբեր կուսակցությունների, մյուսներն աղանդավորական խմբակների ազդեցության տակ են, կան մարդիկ, որոնք ավանդական մեր հայ մշակույթն են պաշտում, իսկ կան ուրիշներ, որոնք արևմտյան ազատամտության երկրպագուներ են, և այլն, և այլն...

Հարակ է մեկ բան, որ մարդկությունն այսօր իր առջև չունի մեկ օբյեկտիվ ուղղություն: Եվ երկրասարդ սերնդից շարերը դրական են համարում նման «սև-սահմանափակ» իրավիճակը, քանի որ ազատորեն կարողանում են դրսևորել իրենց անհատականությունը: Իսկ ի տարբերություն երկրասարդության՝ ավագ սերնդի ներկայացուցիչներից շարերն ավելի զգուշավորությամբ են վերաբերվում այս խնդրին և հարց են բարձրացնում, թե կարո՞ղ է արդյոք այս տեսակ բացարձակ ազատությունը և անհատականության պաշտամունքը մարդուն լիարժեք երջանկության հասցնել: Բնականաբար, իրենց առջև ունենալով Արևմուտքում ազատամտության պարճառով առկա դառը փորձառությունները, սևավարստորեն են նայում ներկայիս բազմամշակութային իրավիճակին և պահանջում են ավանդական համընդհանուր գաղափարախոսության վերականգնում:

Այս մասին որպես քրիստոնյա հոգևորական կարող ենք ասել հետևյալը.

ա. Անշուշտ, իբրև անհատականություն դրսևորվելը շար լավ երևույթ է, սակայն այն երբեք չպետք է սանձարձակ, սուբյեկտիվ քնահանության վերածվի:

բ. Նույնպես հարկ է նշել, որ համընդհանուր բարոյական և հասարակական արժեքներն անհրաժեշտ են՝ օգնելու մարդկությանը կյանքում ճիշտ ուղղությամբ շարժվելու, սակայն դրանք երբեք չպիտի վերածվեն մարդկային զանգվածների կողմից գործադրվող գորշ բռնապետության:

Փառք Աստծո, մեզ բոլորիս բախտ է վիճակվել ապրելու մի այնպիսի ժամանակաշրջանում, երբ ուղղակիորեն տեսանք մեր երկրի ազատագրումը խորհրդային կաշկանդից համակարգից: Այժմ անցել են այն ժամանակները, երբ աստվածաբանությունը խախտում էր համարվում, իսկ հոգեվերլուծությունը և հոգեթերապիան՝ բուրժուական արժեքներ: Այժմ, սիրելի ուսանողներ, տեղի է ունենում հարսացույցի փոփոխություն: Դառնալով հոգեբաններ, հոգևորականներ կամ այլ գիտությունների մասնագետներ՝ Դուք պետք է ինքներդ ուղղություն ցույց տաք խորհուրդ փնտրող անձանց և չափանիշներ սահմանեք ապագայում հասարակական կյանքի համար, որպեսզի այն հաջող ընթանա:

Եվ դրան հասնելու համար ցանկացած հոգևորական և հոգեբան պետք է նախնառաջ իր համար հարակ կերպով սահմանած լինի. ո՞վ է առհասարակ մարդ արարածը, ո՞րն է նրա կյանքի խորհուրդը և որո՞նք են նրա ներքին, էական հատկանիշները: Մարդու մասին ահա այս հիմնական գիտելիքն անհրաժեշտ է մեզ բոլորիս, որպեսզի այդ հիմքի վրա կարողանանք կառուցել մեր այսօրվա անհատական և հասարակական կյանքը:

Ես վարսահ եմ, որ այսօրվա մեր համեստ գիտածողովն իր դրական ազդեցությունը պետք է ունենա, այն առումով, որ հոգեբանության արդի ձևաբերումները և շուրջ 2000 տարիների ընթացքին եկեղեցական հայրերի կողմից մշակված աստվածաբանությունը մեր հոգևոր և աշխարհիկ ուսումնական հասարակությունների սաներին հարուստ գինանոց են փոխանցելու»:

Նիսիսի Ա բաժնում, որը վարում էր դափաբժշկական հոգեբան, դպրանոցում հոգեբանության դասախոս Կամո Վարդանյանը, ընթերցված առաջին թեման էր՝ «Աստված պարկերը և նրա շեղումն անձի հոգեկանում»: Բանախոսը՝ դպրանոցի Դ լսարանի սան Էդգար դպիր Թադևոսյանը, ցույց տվեց մարդու մեջ Աստված պարկերի ձևավորման ընթացքը և կառնությունը, դրա շեղման պարճառներն ու հետևանքները, որոնցից մեկը մանկական տարիքում երեխայի մեջ Աստված պարկերի անհստակ ձևավորումն է, ինչը, ցավոք, մեծ չափով բնորոշ է մեր հասարակությանը՝ պայմանավորված նախկին քաղաքական համակարգի գաղափարախոսությամբ:

Երկրորդ զեկուցման թեման էր՝ «Ներաբերությունների դերը անձի հոգեկանում», որը ներկայացրեց Մաշտոցի անվան համալսարանի հոգեբանության ֆակուլտետի IV կուրսի ուսանողուհի Սոնա Գրիգորյանը: Զեկուցողն առանձնապես կարևորեց մարդու հետաքրքրությունների դերը հատկապես ապագայի ծրագրերի և սրբազանության ունակությունների դրսևորման ժամանակ:

Հաջորդը Վազգենյան Հոգևոր Դպրանոցի Դ լսարանի սան Սյրեխան դպիր Սահրադյանի «Հույզերը և զգացմունքները մարդու հոգեկանում» զեկուցումն էր, որում փորձ արվեց ներկայացնելու քրիստոնեական երեք մեծագույն առաքիություններով՝ հավատով, հույսով ու սիրով լցված մարդու հոգեկան կեցվածքը և այդպիսի մարդու դիրքորոշումը կյանքի բազմազան հանգամանքների հանդեպ:

Չորրորդ բանախոսությունը խորագրված էր «Միջանձնային հարաբերություններն ու կոնֆլիկտները»: Ըստ ընդունված պետության՝ դասարանում բարձր առաջադիմություն հնարավոր է միայն կոնֆլիկտների լիակատար բացակայության դեպքում, սակայն զեկուցողը՝ ԵՊՀ-ի հոգեբանության ֆակուլտետի մագիստրատուրայի I կուրսի ուսանողուհի Արմինե Օհանյանը, տարբեր դասարանների աշակերտների շրջանում իր կատարած դիտարկումների հիման վրա հանգել էր այն եզրակացության, որ հնարավոր է նաև հակառակը՝ կոնֆլիկտների առկայության դեպքում բարձր և բացակայության դեպքում նաև ցածր առաջադիմության ամփայությունը:

Ա բաժնի վերջին զեկուցման թեման էր՝ «Հիպնոսը որպես հոգեթերապիայի յուրահատուկ մեթոդ»: Խ. Աբովյանի անվան մանկավարժական համալսարանի IV կուրսի ուսանողուհի Հայկուհի Ավետիսյանն ուրվագծեց որոշ մեթոդներ և սկզբունքներ, որ կիրառում են հոգեբուժության այս ուղղության մասնագետները՝ օգնելու հիվանդին կամ այցելուին:

Բ բաժնի առաջին զեկուցումն էր՝ «Ինքնասպանության հոգեբանական ասպեկտները»: Խ. Աբովյանի անվան մանկավարժական համալսարանի V կուրսի ուսանողուհի Անյուտա Մարգարյանը ներկայացրեց այն հիմնական պարճառները, որ վերաճելով հիվանդագին աստիճանի՝ անհատին մղում են իրեն զրկել Աստված մեծագույն պարգևից: Նյութը պարամբվել էր ազգագրականների շրջանում ուսանողուհու կատարած ուսումնասիրության արդյունքների հիման վրա:

Նույն երևույթի հոգևոր կողմին էր անդրադարձել դպրանոցի Դ լսարանի սան Սամվել դավիր Նարությունյանը՝ «Ինքնասպանության հոգևոր ասպեկտները» վերնագրված բանախոսության մեջ: Քրիստոնեական վարդապետությունն ինքնասպանությունը համարում է աստվածը նդդեմ, ուստի որքան էլ փորձենք, միևնույն է՝ ինքնասպանին արդարացնելու լուրջ ու համոզիչ փաստարկներ չեն գտնվի: Նուսահապության այս ծայրագույն ասպեկտին հասած անձինք կորցնում են ինքնավերահսկումը և կամավոր կերպով գրկվում անդենականում շնորհվելիք վարձից՝ իբրև հատուցում այսրաշխարհային փառապանքները և դժվարությունները հաղթահարելու: Այդպիսի մարդկանց վրա արգելված է կարգ կատարելը, ինչպես նաև հոգեհանգստյան աղոթքով Աստծո ողորմությունը հայցելը:

«Անհատական խոստովանողի հոգեկան ապրումները» թեմայով զեկուցում կարդաց Վազգենյան Նոգևոր Դպրանոցի Դ լսարանի սան Վարդան դավիր Սարոյանը: Մեր Եկեղեցին, ինչպես հայրնի է, մեղքերի հավաքական խոստովանությունից զատ ունի նաև անհատական, առանձին, այսպես կոչված՝ «ականջին ասվող խոստովանության» ավանդույթ: Թե ինչպիսի ապրումներ է ունենում մարդը, որ իր հոգին բացում է հոգևորականի առաջ, փորձ արվեց ներկայացնել այս բանախոսության մեջ:

Վ. Բրյուսովի անվան օտար լեզուների ինստիտուտի V կուրսի ուսանողուհի Արմինե Բաղդասարյանի «Երևակայությունը որպես բարձրագույն իմացական գործընթաց» զեկուցման մեջ շեշտվեց այն միտքը, թե մարդկության առաջընթացը թերևս չունենար այն թափը, եթե մարդը գուրկ լիներ իր այս հատկությունից: Անձնական մակարդակի վրա ևս երևակայությունը խթանիչ ներգործություն ունի, եթե այն առողջ է, և մարդը չի դարձել իր երևակայության «բնակիչը»:

Վերջին բանախոսությունը՝ «Մարգմանների (վիրանշանների) մասին. Աստվածաբանական-հոգեբանական համառոտ ակնարկ», նվիրված էր մի հարցի, որին մեր եկեղեցական մարտնագրությունը գրեթե չի անդրադարձել: Գևորգյան Նոգևոր Ծեմարանի Ե լսարանի սան Արարիկ դավիր Անանյանը, օգտվելով Ուղղափառ և Կաթոլիկ եկեղեցիների արձանագրած դեպքերի հիշարակություններից, ներկայացրեց Քրիստոսի ունեցած այդ վիրանշանների՝ ջերմեռանդ հավաքացյալների վրա հայտնվելու փաստերը, սրբազանների փեսականերն ու դրանք կրողների ապրած հոգեվիճակը:

Նստաշրջանի ավարտին իրենց ամփոփիչ խոսքն ասացին բժշկական գիությունների դոկտոր, պրոֆեսոր Կոստանդին Դանիելյանը և բժշկական գիությունների թեկնածու Թելման Վանունին: Նարգարժան հյուրերն արձանագրեցին հոգևոր կրթօջախների հոգեբանական գիտելիքների գոհացուցիչ մակարդակը և հեղափոխում այսպիսի առիթների վերստին ընձեռնումով զույգ բնագավառների ուսանողությանը ինքնադրսևորման հնարավորություն փալու օգրակարությունը: Այս կարգի հավաքները հնարավոր են դարձնում հոգեկանի և հոգևորի հետ կապված որևէ խնդրի երկկողմանի վերլուծությունը, որը կարևոր է հարցի համակողմանի պարզաբանման հայեցակետից:

ՆՈՎՆԱՆՆԵՍ ՈՒՐԿ. ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ

Ս. Էջմիածնի Գևորգյան Նոգևոր Ծեմարանի
Զ լսարանի սան